

ชื่อหลักสูตร การทอผ้าฝ้ายลายขอ
จำนวน ๔๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรม (ชั้นเรียนวิชาชีพ)
สำนักงาน กศน.จังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ไขปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ๒๕๕๕ ภายใต้กรอบเวลา ๒ ปีที่จะพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ใน ๕ กลุ่มอาชีพใหม่ให้สามารถแข่งขันได้ใน ๕ ภูมิภาคหลักของโลก “รู้เขารู้เราเท่าทันเพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก” ตลอดจนกำหนดภารกิจที่จะยกระดับการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง โดยเน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆร่วมพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกันประชาชนมีรายได้มั่นคง มั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืนมีความสามารถเชิงการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาคอาเซียนและระดับสากลซึ่งจะเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในรูปแบบใหม่ที่สร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

สภาพสังคมในปัจจุบันมนุษย์เราได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆเช่นด้านเศรษฐกิจการเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆแต่ทรัพยากรมีน้อยลงจึงมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีความคุ้มค่ายิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องของการประกอบอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์จากการประกอบอาชีพให้มีความคุ้มค่ายิ่งขึ้น

อาชีพการทอผ้าฝ้ายจึงเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่จะเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้และการมีงานทำอย่างยั่งยืนของประชาชน

หลักการของหลักสูตร

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำกำหนดหลักการไว้ดังนี้

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆ ๕ ด้านได้แก่ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามหลักภูมิอากาศ ศักยภาพภูมิประเทศประเทศและทำเลที่ตั้งของแต่ละประเทศ ศักยภาพของศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่ และศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่

๒. รุนพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกันสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรมจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่องาน ผู้อื่นและสังคม

๓. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๔. เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ความเข้าใจเทคนิคการทอผ้าลายขอ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบการมัดรายการย้อมสีที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษ
๔. เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมการทอผ้า

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
๓. ควรเป็นผู้มีใจรักในการทอผ้าและมีความอดทน

ระยะเวลา ๓๕ ชั่วโมง

ทฤษฎี ๘ ชั่วโมง ปฏิบัติ ๓๒ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้า

- ๑.๑ ความสำคัญของการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ
- ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ
  - การวางแผนและการบริหารจัดการ
  - แหล่งเงินทุนและการจัดหาเงินทุน
  - ความต้องการของตลาด
  - ช่องทางการจัดจำหน่าย
- ๑.๓ ศึกษาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
  - ศูนย์อนุรักษ์ผ้าฝ้าย
  - สถานประกอบการเกี่ยวกับการผ้าฝ้ายลายขอ
  - ร้านค้าหรือตัวแทนในการจำหน่ายผลผลิต
  - เครือข่ายกลุ่มทอผ้า
- ๑.๔ การตัดสินใจในการเลือกอาชีพ
  - ความต้องการของตลาด
  - สถานประกอบการเครือข่ายกลุ่มองค์กรที่ประสบผลสำเร็จ

๒ ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ

๒.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าฝ้ายลายขอ

- ประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมการทอผ้าฝ้ายลายขอ
- กระบวนการและรูปแบบการทอผ้าฝ้ายลายขอ
- ความสำคัญและประโยชน์ของการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ

๒.๒ การเตรียมวัตถุดิบและส่วนประกอบ

- ขั้นตอนในการเตรียมด้ายสำหรับการทอ
- การเลือกเส้นด้าย
- วัตถุดิบและส่วนประกอบ

๒.๓ การฟอกด้าย

- วัตถุประสงค์ของการฟอกด้าย
- วัสดุและอุปกรณ์ของการฟอกด้าย
- ขั้นตอนการฟอก
- ข้อควรระวังในการฟอกด้าย

๒.๔ การทอผ้าไหม/การแกว่งด้าย

- จุดประสงค์ของการกรอกด้าย/การแบ่งด้าย
- วัสดุวัสดุอุปกรณ์
- วิธีการทอผ้าไหม/การแกว่งด้าย
- ข้อควรระวังในการทอผ้าไหม/การแบ่งด้าย

๒.๕ การเตรียมเส้นไหมพุ่ง/ด้ายยืน

- ขั้นตอนการเตรียมเส้นด้ายพุ่ง/ยืน
- การออกแบบลวดลาย
- การร้อยหลอดเล็กเป็นพวง

๒.๖ การคั่นเส้นไหม

- จุดประสงค์ของการคั่นด้าย
- วัสดุและอุปกรณ์
- วิธีการคั่นไหม
- ข้อควรระวังในการคั่นด้าย

๒.๗ การออกแบบลายและการย้อมสีด้าย

- วัสดุอุปกรณ์
- วิธีการมัดลาย/ในขั้นตอน/การย้อมสีด้าย
- ข้อควรระวังในการมัดลายและการย้อมสีด้าย
- การตรวจสอบความถูกต้องของลวดลาย

๒.๘ การกรองเส้นไหมย่น/ด้ายพุ่ง

- จุดประสงค์ของการกรองด้าย
- วัสดุและอุปกรณ์
- วิธีขั้นตอนการกรองด้าย
- ข้อควรระวังในการกรองด้าย

๒.๙ การม้วน/ปั่นไหม

- จุดประสงค์ของการม้วน/ปั่นด้าย
- วัสดุและอุปกรณ์
- วิธีการม้วน/ปั่นด้าย
- ข้อควรระวังในการม้วน/ปั่นด้าย

๒.๑๐ การเก็บตะกอ

- จุดประสงค์ของการเก็บถักตะกอ
- วัสดุและอุปกรณ์
- วิธี/ขั้นตอนการเก็บตะกอ
- ข้อควรระวังในการเก็บตะกอ

๒.๑๑ การทอผ้าพื้นเมืองแบบ ๒ เส้น

- ขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมืองแบบ ๒ เส้น
- การเตรียมกี่
- การนำหลอดพุ่งใส่กระสวย
- การพุ่งกระสวย
- การจัดลวดลายและแต่งริมขอบผ้า
- การกระแทกฟืม
- การชิงหน้าผ้าให้ตึง
- การต่อเส้นไหมย่นและเส้นด้ายพุ่งเมื่อเส้นด้ายขาด
- การปรับและปล่อยเส้นด้ายย่น
- การวิ่งเส้นย่นขณะทอผ้า
- การเก็บกี่เมื่อหยุดพักการทอผ้า

๒.๑๒ การประยุกต์รูปแบบการขายเป็นผ้าแบบต่างๆที่สามารถนำไปใช้ได้หลากหลาย

- การทอผ้าคลุมไหล่ลายขอ
- การทอผ้าพันคอลายขอ
- การทอผ้ารูปแบบอื่นๆเช่นผ้าบุโตะผ้าตอกแต่งผนังและอื่นๆ

๓ การบริหารจัดการอาชีพ

๓.๑ การบริหารจัดการอาชีพการทอผ้า

- ๓.๑.๑ การดูแลรักษาคุณภาพของผ้า

๓.๑.๒ การลดต้นทุนในการผลิตของผ้า

๓.๑.๓ การเพิ่มมูลค่าสินค้า

- การแปรรูป
- การออกแบบ
- การประยุกต์ใช้

๓.๒ การจัดการตลาด

๓.๒.๑ การทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการคู่แข่งทางการตลาด

๓.๒.๒ ประชาสัมพันธ์

๓.๒.๓ ส่งเสริมการขายและการบริการ

๓.๒.๔ การขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์

๓.๓ การจัดการความเสี่ยง

๓.๓.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพในการประกอบอาชีพการทอผ้า

๓.๓.๒ แก้ปัญหาความเสี่ยงในการประกอบอาชีพการทอผ้า

๔ โครงการประกอบอาชีพ

๔.๑ ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ

๔.๒ ประโยชน์ของโครงการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ

๔.๓ องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบของอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอผ้า

๔.๔ การเขียนโครงการการทอผ้าฝ้ายลายขอ

๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการการต่อภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้

๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา

๒ ฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้

๓ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

๕ ทำใบความรู้และใบงาน

๖ ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

๗ ฝึกปฏิบัติจริงและทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการการต่อภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้

๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา

๒ ฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้

๓ การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๔ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

๕ ทำใบความรู้และใบงาน

๖ ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง

๗ ฝึกปฏิบัติจริงและทดสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โครงสร้างหลักสูตร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
- ช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าลายขอ	สามารถอธิบายช่องทางการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	๑ ความสำคัญของการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ ๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	วิทยากรอธิบายความสำคัญของการประกอบอาชีพการทอผ้า	๒	๓
- ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	สามารถบอกลักษณะของทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	ทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้า	วิทยากรอธิบายทักษะการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	๒	๓
- การบริหารจัดการอาชีพ	สามารถอธิบายการบริหารจัดการอาชีพทอผ้าฝ้ายลายขอได้	วิธีการบริหารจัดการอาชีพการทอผ้า	วิทยากรอธิบายวิธีการบริหารจัดการอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ	๒	๖
- โครงการประกอบอาชีพ	สามารถอธิบายโครงการประกอบอาชีพ ๑. ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ ๒. ประโยชน์ของโครงการประกอบอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ ๓. องค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบของอาชีพการทอผ้าฝ้ายลายขอ ๔. การเขียนโครงการการทอผ้า ๕. การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการการทอผ้า	โครงการประกอบอาชีพ	โครงการประกอบอาชีพวิทยากรอธิบายโครงการประกอบอาชีพการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการการทอผ้า	๒	๒๐
รวม				๘	๓๒

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อเอกสาร
๒. เอกสารประกอบการเรียนรู้
๓. ใบงาน
๔. ใบความรู้
๕. ภูมิปัญญา
๖. สถานประกอบ

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลงานการปฏิบัติระหว่างเรียนความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตรการจบหลักสูตร
๓. เวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๔. มีการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๕. มีผลงานที่มีคุณภาพจึงจะได้รับวุฒิปัต

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิปัต
๓. วุฒิปัตออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น